

Raadsvoorstel

Agendapunt:

Zaaknummer: 2022-009541

Onderwerp

Programmabegroting 2023

Datum voorstel Datum raadsvergadering

13 september 8 november 2022
2022

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

- 1) De Programmabegroting 2023 vast te stellen en kennis te nemen van de meerjarenraming 2024-2026;
- 2) Ter beschikking te stellen voor uitvoering door het college
 - a) de budgetten uit de themaramingen en
 - b) uit het investeringsplan jaarschijf 2023, de investeringen uit programma 2 Leefomgeving voor een bedrag van afgerond € 4.645.000.
- 3) Het college te verzoeken voor de ter beschikking stelling van investeringen in sportaccommodaties voor een bedrag van € 716.000 een apart voorstel aan de raad aan te bieden;
- 4) Décharge te verlenen voor de taakstellende bezuinigingen bedrijfsvoering/formatie
 - a) vanwege realisatie van een bedrag van € 150.000 structureel en
 - b) vanwege niet realiseerbaar voor een bedrag van € 225.000 in 2023 oplopend naar € 375.000 structureel vanaf 2025.
- 5) In te stemmen met:
 - a) onttrekking van een bedrag van € 236.500 aan de reserve Sociaal Domein ter dekking van uitvoering van het programma 'Grip op Sociaal Domein;
 - b) toevoeging van de structureel in de exploitatie opgenomen kapitaallasten voor investeringen in onderwijshuisvesting aan de reserve Onderwijshuisvesting voor een bedrag van € 400.000 in 2023 en € 800.000 structureel vanaf 2024.

Inleiding

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Goirle biedt uw raad de programmabegroting 2023 aan. De programmabegroting is één van de vaste onderdelen van de jaarlijkse Planning & Control-cyclus. Met de begroting legt het college de beleidsmatige plannen voor het komende begrotingsjaar ter vaststelling voor aan de raad. Daarnaast stelt de raad met het vaststellen van de begroting de voor de uitvoering benodigde middelen ter beschikking aan het college.

De voorliggende begroting 2023 sluit met een batig saldo van afgerond € 1.605.000. In dit saldo is een realisatie van de taakstelling van het sociaal domein € 652.000 verwerkt, hiervan

Ambtelijke bijstand: Mariel van Loenhout

Zaaknummer 2022-009541

Agendapunt:

is € 450.000 structureel. Ook de meerjarenramingen vertonen batige saldi, alleen vanwege het verwerken van de tijdelijke financiële impulsen vanuit het rijk voor de algemene uitkering.

Argumenten

1.1 De begroting is een voortzetting van het ingezette beleid, met aanscherpingen n.a.v. het bestuursakkoord

O.a. de Omgevingsvisie en de visie Goirle Glanst werden in 2021 door de raad vastgesteld. Het merendeel van de in de begroting opgenomen beleidsvoornemens is invulling van de uitvoering van die actuele visies.

Op 28 juni 2022 stelde de raad van de gemeente Goirle het bestuursakkoord 'Goirle: sterk en in balans' vast. Dat koersdocument werkt het college van burgemeester en wethouders verder uit in een Uitvoeringsprogramma. Dat wordt vervolgens de komende jaren vertaald in de begrotingen, te beginnen bij de begroting 2023. Vooruitlopend daarop is voorlopig al een aantal aandachtspunten uit het bestuursakkoord in deze begroting opgenomen. U treft ze, inclusief argumentatie, bij de voorstellen in de themaramingen.

1.2 De raad ziet erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is

De begroting 2023 sluit met een voordelig resultaat van € 1.605.000. Ook de meerjarenraming vertoont overschotten die oplopen naar bijna 4 miljoen in 2025. Deze bedragen vloeien naar de algemene weerstandsreserve en versterken daarmee, in overeenstemming met de ambitie uit het bestuursakkoord, de buffer voor volgende jaren. Het structureel begrotingssaldo is positief, maar vertoont de komende jaren sterke fluctuaties. Dat betekent dat er nauwelijks financiële ruimte is voor besluiten met grote structurele consequenties.

1.3 De begroting moet vóór 15 november bij Gedeputeerde Staten worden ingediend.

In overeenstemming met artikel 191 van de gemeentewet stelt de raad de begroting vast. Binnen twee weken na vaststelling, maar uiterlijk vóór 15 november, dient het college de begroting in bij Gedeputeerde Staten. Na beoordeling ontvangt de raad eind 2022 bericht of voor 2023 het repressief dan wel preventief toezicht van toepassing is voor onze gemeente.

2.1 De raad heeft het budgetrecht en stelt de benodigde middelen ter beschikking aan het college

Op grond van de Financiële verordening gemeente Goirle 2019 autoriseert de raad met het vaststellen van de begroting de totale baten en lasten per thema. Ook de voorgenomen investeringen voor de jaarschijf 2023 worden bij de begrotingsbehandeling door de raad geautoriseerd en ter beschikking gesteld, tenzij de raad dan aangeeft of, en voor welke nieuwe investeringen zij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen. Voor 2023 wordt de raad nu gevraagd om een bedrag van

Agendapunt:

afgerond € 4.645.000 aan investeringskredieten ter beschikking te stellen. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar bijlage 1 in het boekwerk van de Programmabegroting.

3.1 De investeringen in sportaccommodaties behoeven nadere toelichting en context

Op grond van de financiële verordening heeft de raad de mogelijkheid aan te geven voor welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het krediet wil ontvangen. Het college sorteert daar met dit voorstel op voor, omdat voor sport (nog) geen actueel MJOP door de raad is vastgesteld. Het wil de raad graag toelichten hoe noodzakelijke en wenselijke investeringen zich tot elkaar verhouden, en welke criteria zijn gehanteerd om tot een afweging te komen. Omdat die informatie te ver strekt om in deze begroting te worden opgenomen, kiest het college voor een werkwijze waarbij wél financieel rekening gehouden wordt met de investeringen in de begroting, maar deze pas op een later moment, voorzien van meer informatie en de juiste context, ter beschikking voor uitvoering te laten stellen door de raad.

4.1 De vastgestelde taakstellingen op bedrijfsvoering/formatie zijn niet (meer) realistisch

Bij de raadsbehandeling van de begroting 2020 en de begroting 2022 heeft de gemeenteraad een taakstellende bezuiniging op de bedrijfsvoering/formatie opgelegd. Beide taakstellingen waren ingegeven door financiële noodzaak en waren niet gekoppeld aan de beleidsdoelstellingen en ambities. Vandaag de dag staan deze bezuinigingsopgaven echter haaks op de noodzaak tot verruiming van de formatie en zijn deze daarmee niet verenigbaar of realiseerbaar. Naast het beleidsvoornemen in de begroting om de formatie tijdelijk uit te breiden, stellen we daarom voor décharge te verlenen wegens gedeeltelijke realisatie voor een bedrag van € 150.000 structureel en voor het restant van € 225.000 in 2023, oplopend naar € 375.000 vanaf 2025 wegens niet realiseerbaar. Daarbij hoort de aanvulling dat het blijvend streven naar efficiencyverbetering in onze werkprocessen uitsluitend mogelijk is indien de formatie op orde is.

5.1 De raad beslist over toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

De raad is het bevoegd orgaan om te besluiten over toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Voor een inhoudelijke toelichting op de beslispunten 4a en 4b verwijzen wij u naar de toelichting in het boekwerk van de programmabegroting onder themaraming 1.1 Preventie respectievelijk 1.2 Onderwijs.

Kanttekeningen

1.1 Beoogde doelen en resultaten 2023 wijzigen mogelijk n.a.v. de Uitvoeringsagenda

Vanwege de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 en het daarop volgende proces van coalitievorming, bleek het niet zinvol noch mogelijk om voor 2023 een Perspectiefnota op te stellen. Normaliter geeft een Perspectiefnota de kaders voor het komende begrotingsjaar aan, en biedt deze het college houvast voor de uitwerking daarvan in de begroting. Dat houvast is nu vooral gezocht in recentelijk vastgestelde beleidsvisies én het Bestuursakkoord 'Goirle: sterk en in balans'.

Agendapunt:

Omdat het bestuursakkoord eind juni 2022 gereed was, was het niet meer mogelijk ook het Uitvoeringsprogramma van het college gereed te hebben vóór deze begroting 2023 en daarin te vertalen. Om toch daadkrachtig aan de slag te kunnen gaan is er voor gekozen globaal voor een aantal (onderzoeks)opdrachten aan het college vanuit het bestuursakkoord, en de daarvoor geraamde middelen, in de begroting jaarschijf 2023 op te nemen. Bij het aanbieden van het Uitvoeringsprogramma door het college kan uitsluitend worden gegeven of deze voorstellen ook daadwerkelijk in 2023, of later, tot uitvoering zullen komen. Daarmee houden we zicht op een stabiel evenwicht waarin taken, opgaven, ambities maar ook inkomsten en uitgaven met elkaar in balans zijn. Ook de verhouding tussen benodigde en beschikbare ambtelijke formatie wordt daarin meegewogen.

1.2 Meerjarenramingen te actualiseren na de strategische heroriëntatie

In 2021 heeft de toenmalige raad om een strategische heroriëntatie verzocht om te zorgen dat Goirle kan zijn wie ze wil zijn. Ad hoc bezuinigen past daar niet langer bij. Dat betekent ook dat voor elk besluit, zeker die met een lange termijn financiële impact, niet alleen bezien wordt of het aansluit bij onze visies en of we het nu kunnen betalen, maar moet worden afgewogen of het past bij het herijkte, realistische toekomstbeeld voor Goirle. In afwachting van raadskeuzes is vervolgens een actualisatieslag in gang gezet om inzichtelijk te maken welke keuzes gemaakt moeten en kunnen worden, en welke consequenties daaraan verbonden zijn. Tevens besloot het toenmalige college in maart 2022 tot voorlopige temporisering van besluitvorming met structurele financiële consequenties om een integrale afweging door de nieuwe raad mogelijk te maken. Dat besluit heeft geen consequenties voor de voortgang van ons beleid op korte termijn: voor 2023 zijn de beoogde (noodzakelijke) activiteiten en bijbehorende investeringen en budgetten geborgd en opgenomen in deze programmabegroting. Het meerjarenperspectief kan en zal echter worden herijkte, nadat de raad haar strategische keuzes heeft gemaakt.

1.3 Uitkomsten Septembercirculaire leiden mogelijk tot bijstelling begroting

Op de 3e dinsdag in september ontvouwt de regering haar plannen voor het komende begrotingsjaar. Vervolgens brengt zij de Septembercirculaire uit, waarin zij vertaalt zij wat dat (financieel) voor gemeenten betekent. Op het moment dat het college de conceptbegroting vaststelde, waren de uitkomsten van die Septembercirculaire nog niet bekend. We kijken er, nog meer dan andere jaren, naar uit: nadat het regeerakkoord begin 2022 werd gepubliceerd, zorgden allerhande crises ervoor dat ook in Den Haag de plannen steeds moesten worden bijgesteld. Zodra de informatie uit de Septembercirculaire beschikbaar is zullen we de raad over de consequenties voor Goirle informeren.

1.4 Het financiële perspectief verslechtert na 2025

Met het nieuwe regeerakkoord maakte het nieuwe kabinet de intentie bekend om gedurende haar regeerperiode fors meer geld uit te trekken. Gemeenten profiteren daarvan mee, vanwege de 'trap op, trap af'- systematiek. Met de Meicirculaire werd bekend dat

Agendapunt:

Goirle voor de jaren 2023 tot en met 2025 miljoenen euro's extra tegemoet kan zien. De rode cijfers voor het meerjarenperspectief, zoals we die bij de begroting 2022 nog presenteerden, werden daarmee voor de komende jaren in één klap zwarte cijfers. Dat geeft tijdelijk lucht en ruimte. Kanttekening daarbij is dat het Rijk deze financiële impuls niet in dezelfde mate voor 2026 en daarna toezegde. Daardoor ontstaat voor gemeenten, die voor hun inkomsten in zeer grote mate afhankelijk zijn van het rijk, een zogenoemd 'ravijnjaar' in 2026.

Bovendien dreigt vanaf 2026 voor Goirle nog de fors nadelige impact van de herijking van het gemeentefonds. In het voorliggende perspectief houden we nu rekening met een zekere korting van € 37,50 per inwoner in 2025. Mogelijk loopt deze op tot afgerond € 151 per inwoner. Dat betekent een mogelijk aanvullend nadelig effect van jaarlijks ruim 2,7 miljoen euro. Ook blijven de herziening van het jeugdstelsel en de normeringssystematiek een risico voor onze toekomstige inkomsten.

1.5 Onzekerheden en risico's

Voor een goed oordeel over de financiële positie van Goirle is het belangrijk om inzicht te hebben in de risico's. In de paragraaf weerstandsvermogen vermelden we de omvang van de geïnventariseerde risico's en zetten we deze af tegen het beschikbare weerstandsvermogen. Naast de eerder gemelde onzekerheden m.b.t. onze toekomstige inkomsten en meerjarenramingen gelden het na-ijl effect van de coronapandemie, inflatie, prijsstijgingen, grondstoffen schaarste, stikstofproblematiek en arbeidsmarktontwikkelingen als belangrijke, algemene risico's voor Goirle.

3.1 Voor verlagen van de uitgaven sluit het bestuursakkoord geen enkel onderwerp uit

In het bestuursakkoord is opgenomen dat deze bestuursperiode een bedrag van 2 miljoen euro structureel minder moet worden uitgegeven. Dat is geen 'papieren' taakstelling, maar moet op basis van een concreet en realistisch plan worden ingeboekt én behaald. Daarnaast moet de basis worden gelegd om ook de volgende bestuursperiode nogmaals jaarlijks 2 miljoen euro minder uit te geven. Om nieuw beleid en nieuwe ambities mogelijk te maken. Maar ook om te zorgen dat we een verdere, forse terugval in onze inkomsten n.a.v. de herijking gemeentefonds kunnen opvangen. Daarbij wordt geen enkel onderdeel uitgesloten. We volgen het bestuursakkoord dat stelt dat in eerste instantie gekeken zal worden om de uitgaven te verlagen daar waar structureel meer wordt uitgegeven ten opzichte van gemeenten van vergelijkbare samenstelling en omvang. Een goede balans tussen taken, ambities, mensen en middelen blijft noodzakelijk.

Agendapunt:

Financiën

Onderstaand overzicht geeft inzicht in ons meerjarenperspectief 2023-2026.

	<i>bedragen x € 1.000</i>			
Meerjarenperspectief	2023	2024	2025	2026
Begroting na Burap 1-2022	-195	289	315	996
Reguliere begrotingsactualisatie excl. Meicirculaire	323	-906	-1.057	-1.696
Effecten algemene uitkering o.b.v. Meicirculaire	3.803	5.226	6.207	3.280
Uitgangspositie voor beleidsvoornemens begroting 2023	3.931	4.609	5.465	2.580
Beleidsbijstellingen:				
Programma 1 Inwoner	-75			
Programma 2 Leefomgeving	-326	-46	-46	-46
Programma 3 Bedrijvigheid				
Programma 4 Bestuur en organisatie	-115	-30	-30	0
Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en overhead	-1.688	-1.684	-1.009	-1.009
Kapitaallasten	-122	-328	-423	-498
Begroot resultaat na beleidsvoornemens en -bijstellingen	1.605	2.521	3.957	1.027

De begroting 2023 sluit met een voordelig exploitatieresultaat van € 1.605.000. Ook de meerjarenraming vertoont overschotten die oplopen naar bijna 4 miljoen euro in 2025. Deze bedragen vloeien voornamelijk naar de algemene weerstandsreserve en vormen een buffer voor de toekomst. De gepresenteerde zwarte cijfers lijken positief, maar behoeven een belangrijke kanttekening. Momenteel werken we nog aan het completeren van het financiële beeld van onze uitgangspositie. Dat doen we o.a. door onze (vervangings)investeringen, onderhoudsprogramma's en de mogelijkheden voor beheersing in het Sociaal Domein goed in beeld te brengen. Die informatie is nodig zodat u deze bestuursperiode afgewogen keuzes kunt maken.

Kiezen is immers nodig, omdat onze belangrijkste inkomstenbron, de algemene uitkering, naar verwachting drastisch afneemt. Met een vermindering van onze uitgaven van 2 miljoen euro structureel per jaar, beogen we deze bestuursperiode een stevig financieel fundament voor de toekomst te leggen. Daarnaast leggen we de basis voor een besparing van nogmaals 2 miljoen euro in de volgende bestuursperiode. Keuzes en besluiten die onze uitgaven juist structureel verhogen zijn daarmee niet verenigbaar, tenzij alternatieve dekking binnen de begroting kan worden gevonden. Dat betekent dat als we het één extra willen doen, we het andere zullen moeten laten. De effecten van die keuzes worden merkbaar voor onze inwoners. Met de strategische heroriëntatie moet uiteindelijk de koers voor Goirle worden uitgezet die ook past binnen de toekomstige financiële kaders.

Agendapunt:

Samenwerking

In de voorliggende begroting wordt op diverse plaatsen vermeld op welke onderdelen de samenwerking met partners en verbonden partijen plaats heeft.

Communicatie

De Programmabegroting 2023 is op woensdag 14 september ter beschikking van de Raad gesteld en wordt kort daarna op de site van de gemeente geplaatst. De begrotingsstukken worden voorgelegd aan de beeldvormende vergadering op 11 oktober waarna de begroting wordt voorgelegd aan de oordeelsvormende vergadering van de raad van 18 oktober en vervolgens dient de begroting vastgesteld te worden in de besluitvormende vergadering van 8 november.

Vervolg

- Na vaststelling door de gemeenteraad in haar vergadering van 8 november dient de begroting conform de gemeentewet vóór 15 november ontvangen te zijn bij Gedeputeerde Straten van Noord-Brabant.
- Het college biedt de raad in het najaar van 2022 haar Uitvoeringsprogramma aan voor de komende 4 jaar. Dit Uitvoeringsprogramma is een vertaling van het bestuursakkoord Goirle: Sterk en in balans en was, bij het opstellen van deze begroting, nog niet gereed. Indien uit dit Uitvoeringsprogramma wijzigingen in (het moment van) realisatie van de begrotingsdoelen en/of benodigde middelen (€ en fte) voortvloeit, informeren wij uw raad daarover. Indien nodig leggen we de raad een bijstellingsvoorstel ter besluitvorming voor.
- Voor investeringen in sportaccommodaties volgt nog een apart raadsvoorstel.
- Vanaf 1 januari 2023 gaat het college aan de slag met de in de begroting opgenomen doelen, en kan het beschikken over de door de raad daarvoor beschikbaar gestelde middelen.

Bijlagen

- 1 Boekwerk Programmabegroting 2023

burgemeester en wethouders van Goirle

Mark van Stappershoef, burgemeester
Ruud Lathouwers, secretaris

Agendapunt:

De raad van de gemeente Goirle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 14 september 2022

gelet op de Gemeentewet;

b e s l u i t :

- 1) De Programmabegroting 2023 vast te stellen en kennis te nemen van de meerjarenraming 2024-2026;
- 2) Ter beschikking te stellen voor uitvoering door het college
 - a) de budgetten uit de themaramingen en
 - b) uit het investeringsplan jaarschijf 2023, de investeringen uit programma 2 Leefomgeving voor een bedrag van afgerond € 4.645.000.
- 3) Het college te verzoeken voor de ter beschikking stelling van investeringen in sportaccommodaties voor een bedrag van € 716.000 een apart voorstel aan de raad aan te bieden;
- 4) Décharge te verlenen voor de taakstellende bezuinigingen bedrijfsvoering/formatie
 - a) vanwege realisatie van een bedrag van € 150.000 structureel en
 - b) vanwege niet realiseerbaar voor een bedrag van € 225.000 in 2023 oplopend naar € 375.000 structureel vanaf 2025.
- 5) In te stemmen met:
 - a) onttrekking van een bedrag van € 236.500 aan de reserve Sociaal Domein ter dekking van uitvoering van het programma 'Grip op Sociaal Domein;
 - b) toevoeging van de structureel in de exploitatie opgenomen kapitaallasten voor investeringen in onderwijshuisvesting aan de reserve Onderwijshuisvesting voor een bedrag van € 400.000 in 2023 en € 800.000 structureel vanaf 2024.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Goirle in zijn vergadering van 8 november 2022.

, de voorzitter

, de griffier